

10.10.2007

Dnro 3535/4/06

Ratkaisija: Oikeusasiamies Riitta-Leena Paunio

Esittelijä: Oikeusasiamiehensihteeri Anne Kumpula

LAPSEN VALVOTTUJEN TAPAAMISTEN JÄRJESTÄMISESTÄ PÄÄTTÄMINEN

1 KANTELU

Kantelija pyysi eduskunnan oikeusasiamiehelle 25.10.2006 osoittamassaan kirjeessä oikeusasiamiestä tutkimaan - - - kaupungin sosiaalitoimen menettelyä lastensa tapaamisoikeutta koskeneessa asiassa.

Kantelija kertoi kirjeessään, että tuomioistuin ei ollut lasten tapaamisoikeudesta antamassaan päätöksessä määrännyt tapaamisia valvotuiksi. Kuitenkin turvakodin johtaja oli vaatinut, että kantelija tapaa lapsiaan valvotusti turvakodissa kantelijan entisen avopuolison asuessa lasten kanssa siellä. Kantelijan kertoman mukaan - - - kaupungin lastenvalvoja oli asettunut tässä tilanteessa puolustamaan turvakodin menettelyä ja todennut, että se oli - - - kaupungissa "käytänne". Lastenvalvoja oli kantelijan kertoman mukaan yhtynyt turvakodin vaateeseen käydä - - - kaupungissa valvotussa tapaamisessa.

- - -

3 RATKAISU

Käsitykseni mukaan asiassa ei ilmennyt näyttöä siitä, että - - - sosiaalitoimi olisi menetellyt kantelijan asiassa lainvastaisesti.

Totean kuitenkin, että - - - kaupungin viranhaltijoilla oli ollut näkemykseni mukaan virheellinen käsitys valvottuja tapaamisia koskevista säännöksistä.

Perustelen ratkaisuani seuraavasti.

3.1 Tapahtumakulku kantelun ja saadun selvityksen mukaan

Kantelija kertoi kirjeessään, että häntä oli vaadittu tammikuussa 2006 tapaamaan lapsiaan valvotusti, ja hänen oli suostuttava tähän, koska hän ei muuten olisi saanut tavata lapsiaan.

Kirjeessä kerrotun perusteella tapaaminen oli toteutunut turvakodilla valvottuna

vain kerran. Kantelija toteaa tavanneensa lapsiaan talvella ja kesällä 2005 oikeuden määrämällä tavalla. Tämän jälkeen tapaamisissa oli ollut välillä taukoja, mutta asioissa ei tällöin ollut kantelijan kertoman mukaan ollut kyse sosiaaliviranomaisten tai turvakodin puuttumisesta tapaamisjärjestelyihin.

- - - kaupungin minulle antaman selvityksen mukaan valvottuja tapaamisia oli ehdotettu kantelijalle lasten äidin pyynnöstä. Selvityksessä kiistetään, että kyse olisi ollut muusta kuin vain kantelijalle esitetystä ehdotuksesta tapaamisen järjestämiseksi. Asiassa ei myöskään ollut sosiaaliviranomaisten toimesta määrätty tapaamista valvotuksi.

Saadun selvityksen liitteenä oli lastenvalvojan kantelijalle 17.11.2006 osoittama kirje. Tässä kirjeessä lastenvalvoja totesi, ettei hänen virkatehtäviinsä kuulu vaatia tai määrätä valvottuja tapaamisia lasten ja heidän vanhempiensa tapaamisten ehdoksi. Lastenvalvoja totesi kertoneensa tämän asian myös lasten äidille.

Kantelijan kantelukirjeessään kertoma kuvaus tapahtuneesta ja - - - sosiaalitoimen asiasta antama selvitys ovat siis tältä osin ristiriidassa keskenään. Asiasta ei liene saatavissa enempää selvitystä.

Asiassa esitetyn tai saatavissa olevan näytön perusteella en siis voi katsoa - - - sosiaalitoimen menetelleen asiassa lainvastaisesti.

Todettakoon, että niissä tilanteissa, kun lasten äiti ei ollut suostunut luovuttamaan lapsia tapaamiseen tuomioistuimen määrämällä tavalla, kantelijalla oli ollut mahdollisuus hakea käräjäoikeudelta tapaamisoikeuden täytäntöönpanoa lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annetun lain (619/1996) mukaisesti.

3.2

Sosiaaliviranomaisten oikeus määrätä lasten ja vanhempien yhteydenpidosta

Lastenvalvojan kantelijalle osoittamassa, lakimiehen laatimassa kirjeessä 18.9.2006 todetaan, että tapaaminen voidaan painavista lastensuojelullisista syistä joutua toteuttamaan valvottuna. Samoin lastenvalvojan kantelijalle 17.11.2006 osoittamassa kirjeessä todetaan, että lastensuojelu voi erittäin painavista lastensuojelullisista syistä antaa määräyksen valvotuista tapaamisista.

Valvotuista tapaamisista ei ole laissa nimenomaisia säännöksiä. Lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan lain (361/1983) 9 §:n 3 momentin mukaan tuomioistuimen tulee tapaamisoikeudesta päättäessään antaa tarkemmat määräykset tapaamisen ja luonapidon ehdoista. Tuomioistuin voi tämän säännöksen nojalla muun muassa määrätä tapaamiset tapahtuviksi valvotuissa olosuhteissa.

Kunnan sosiaaliviranomaisten huostaanottamalla lapsella, joka on sijoitettu kodin ulkopuolelle, on oikeus tavata vanhempiaan ja muita hänelle läheisiä henkilöitä

sekä pitää heihin yhteyttä. Tätä oikeutta voidaan rajoittaa lastensuojelulain (683/1983) 25 §:ssä säädetyin edellytyksin. Rajoitustoimenpiteenä voi olla esimerkiksi se, että lapsi tapaa vanhempiaan ainoastaan valvotusti. Asiasta tulee tehdä kirjallinen päätös.

Laissa ei ole säännöksiä sosiaaliviranomaisten oikeudesta määrätä tapaamiset tapahtumaan valvotusti, kun kyse on muusta kuin huostaan otetusta lapsesta.

Kantelijalle osoitetuissa, edellä mainituissa kirjeissä on kuitenkin annettu ymmärtää, että sosiaalitoimella olisi mahdollisuus määrätä tapaamiset painavista lastensuojelullisista syistä valvotuiksi tarvittaessa myös silloin kun on kyse ei-huostaanotetusta lapsesta. - - - sosiaalitoimella näyttäisi siten olleen virheellinen käsitys toimivallastaan.

Kiinnitän vastaisen varalle - - - sosiaalitoimen huomiota lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain ja lastensuojelulain säännöksiin siitä, millä viranomaisella on missäkin tilanteessa oikeus antaa määräyksiä lapsen ja hänen vanhempansa välisestä yhteydenpidosta.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.2 esittämäni käsityksen - - - kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunnan tietoon.

Tässä tarkoituksessa lähetän jäljennöksen tästä päätöksestäni lautakunnalle.